

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1984

BRNO 1987

Rašovice

V údolí potoka západně od Rašovic byla při průzkumu zjištěna jáma poškozená orbou. Dochovala se do hloubky 120 cm od povrchu. Měla kónický tvar s průměrem ústí 75 cm a mísovité prohnutým dnem s průměrem asi 120 cm. V tmavé výplni se kromě mazanice a několika kusů železné strusky našlo množství keramiky podolské kultury.

Rousínov

Při výkopech pro vodovod byla v prostoru u západního konce dnešního náměstí v Rousínově zjištěna kulturní vrstva se středověkou keramikou. Na silnici směřující k Rousínovci překrývala na úseku dlouhém asi 50 m starší vrstvy výdřeva z kulatiny, kterou byla zpevněna v bahnitých místech stará komunikace. Podle nálezné situace tato úprava vznikla asi v 17. - 18. století. V blízkosti údolní nivy na pravém břehu potoka Rakovec byla na několika místech porušena kulturní vrstva, v ovzorkovaných místech s keramikou snad z mladší doby bronzové a odtěžen. zahloubený objekt z doby laténské.

Information von den Ergebnissen der Untersuchungen des Museums in Vyškov / Bez. Vyškov/. Das Museum Vyškovska hat sich im Verlaufe des Jahres als Ziel Untersuchungen und Bergung bedrohter archäologischer Funde im Raume des Bezirkes Vyškov gesetzt. Eine bedeutendere Rettungsaktion wurde in Pustiměř verwirklicht, wo 3 reiche hallstattzeitliche Gräber und zwei grossmährische Skelettgräber festgestellt worden waren. In Holubice stellte man den Grundriss einer eingetieften Hütte, mit Pfostengruben in den Ecken und in der Mitte der Wände, aus der römischen Kaiserzeit fest. In Drnovice wurde eine Lehmgrube und eine Grube der Kultur mit mährischer bemalter Keramik untersucht und die Grabung des Objektes der Jordanów Kultur fortgesetzt. Aus Lesefunden in Luleč stammt das Bruchstück einer Sandsteingußform aus der jüngeren Bronzezeit. Weniger bedeutende Funde hat man in Bohdalice-Kozlany, Bošovice, Bučovice und ihren lokalen Teilen Vícemilice, Moravské Prusy, Nevojtice, Rašovice und Rousínov gewonnen.

SONDÁŽ NA HRADISKU U VELKÝCH OPATOVIC /okr. Blansko/

Antonín Štrof, Muzeum Boskovice

Lesní trať Hradisko se nachází 1 km JZ od J okraje zástavby V. Opatovic, na nejvyšším bodě hřbetu Borotínského čihadla, který v tomto úseku představuje Z okraj Boskovické brázd. Vlastní zbytky hradiska jsou v lesním terénu velmi dobře patrné a jako takové byly vždy prezentovány /např. B. Popelka 1912, 46, 179/. Schematický náčrt opevnění předložil J. Mackerle /1948, nestr. tabulky/, popis hradiska podal Z. Smrž /1975, 38/. J. Mackerle přisuzoval osídlení jevišovické kultury a halštatskému období /Mackerle - Továrek - Vacová 1946, 80/. Z. Smrž uvádí nálezy pozdní doby bronzové a halštatské /1975, 38/. Z dosavadních nálezů z hradiska je k dispozici dodnes nepublikovaný soubor halštatských nálezů /keramika, přesleny, kosti/ ze sondy v J části hradiska, provedené zhruba před 2 desetiletími členy historicko-vlastivědného kroužku při MŠLZ ve V. Opatovicích /nalezy jsou uloženy ve sbírce kroužku/. Sběry z amatérských sond publikoval nedávno J. Nekvasil /1982, 15-16/, část materiálu z těchto výkopů se podařilo získat /Štrof 1985/.

Aby bylo možné upřesnit průběh osídlení lokality a zajistit její památkovou ochranu, byly v letních měsících r. 1984 otevřeny 2 menší sondy při obvodu hradiska /pro hustý lesní porost nebyla možná sondáž většího rozsahu/.

Sonda I/84 o rozměrech 3,0 x 4,5 m při JV okraji hradiska byla situována tak, aby protáhla i hranu svahu v tomto asi stometrovém úseku, kde svah prudce spadá do údolí Malé Hané a kde nejsou na povrchu patrné zbytky opevnění. Opukové a pískovcové podloží bylo zjištěno 1,3 m pod povrchem, na ně nasedla výrazná černohnědá vrstva o síle 0,4 - 0,6 m s nálezy patřícími věteřovské skupině. Vrstva se opírala o kamennou destrukci při hraně svahu /zach. šířka 1,6 m, výška 1 m/. Na tuto černohnědou vrstvu nasedala tmavě hnědá vrstva s halštatskou keramikou v síle 0,6 - 0,75 m. V halštatské vrstvě byl zjištěn 1,3 m od hrany svahu základ kamenné opukové zídky souběžné s hranou svahu a její destrukce.

Sonda II/84 o rozměrech 6,5 x 2 m byla otevřena při SZ okraji hradiska, zasáhla část osídlené plochy a hranu svahu. Podloží, tvořené drobnou opukou, bylo v hloubce 1,1 m a na ně nasedla výrazná černohnědá vrstva o síle 0,45 - 0,5 m s popelovitými čočkami a s nálezy patřícími věteřovské skupině. Tato vrstva se opírala o zbytky náspu ze světlé podzolové hlíny a drobných opukových kamenů, který v síle 2 m sledoval obvod hradiska. Černohnědá vrstva byla překryta tmavě hnědou halštatskou vrstvou o síle 0,5 - 0,6 m. Ta se opírala o základ opukové zídky, která sledovala hranu svahu ve vzdálenosti 0,5 m a jejíž výrazná destrukce zabíhala do vnitřní plochy hradiska. V horních partiích halštatské vrstvy byla zachycena nepříliš početná keramika, železný nůž a j., patřící zjevně střední době hradištní.

Při předběžném vyhodnocení sondáže jsme dospěli k těmto zjištěním:

1/ Lokalita byla poprvé prokazatelně osídlena nositeli věteřovské skupiny. Osídlení bylo značně intenzivní /půlmetrová kulturní vrstva v obou sondách/, osídlená plocha je totožná s plochou halštatského osídlení /asi 1,8 ha/. Pravděpodobně byla celá tato poloha opevněna náspem /v JV části s kamenným jádrem, v SZ

pak spíše s hlinitým základem/. Z nálezů lze uvést štípanou a kostěnou industrii, zlomek zdobeného koka-
lečka, množství zvířecích kostí a především keramiku. Ta ještě není laboratorně zpracovaná, je však
zřejmé, že její část patří do závěrečného úseku vývoje již v průběhu střední doby bronzové. Hradisko u
V. Opatovic se tak stává - vedle hradiska u Svitávky - druhou opevněnou výšinnou lokalitou věteřovské
skupiny v Boskovické brázdě.

2/ Následující výrazné osídlení spadá do halštatského úseku vývoje /dříve uváděné pozdě bronzové ná-
lezy nejsou zastoupeny ani v celcích z amatérských výkopů, nebyly zjištěny ani při poslední sondáži/.
Opět byla osídlena celá plocha hradiska. Z opevnění byly sondáží zachyceny jen fragmenty, je však prav-
děpodobné, že plocha byla opevněna celá. Datování vzniku či zániku opevnění není možné, není blíže roz-
poznatelná ani jeho konstrukce. Nalezená keramika platěnické kultury nese znaky HC, většina však až HD.
Opatovické hradisko je tak třetím halštatským bezpečně prokázaným hradiskem v brázdě /předchozí dvě
Malý Chlum u Krhova a Obory a Hradní kopec u Boskovic - však mají své počátky v pozdní době bronzové/.

3/ Nejmladší nálezuovou skupinu představuje malý soubor středohradištních nálezů se sondy II/84. I když
byla lokalita zkoumána dosud pouze sondáží, jeví se nám za současné situace, že slovanské osídlení ne-
mělo trvalý charakter /viz Štřof 1985/ a plocha pravěkého hradiska se zbytky opevnění sloužila pouze
jako refugium /tomu by nasvědčovaly i nálezy z amatérských výkopů - 1 tuhový mladohradištní a několik
středověkých střepů/. Této nejmladší fázi snad patří i očividně nedobudovaný příkop při S obvodu hra-
diska a snad i výrazný zbytek opevnění při J obvodu, kde se objevuje tzv. spečený val.

Literatura:

Mackerle J., 1948: Pravěk Malé Hané. Jevíčko.

Mackerle J. - Továrek F. - Vacová P., 1946: Moravskotřebovský okres. Jevíčko.

Nekvasil J., 1982: Sběr z Hradiska u Velkých Opatovic /okr. Blansko/. PV 1980, 15-16, obr. 9.

Popelka B., 1912; Jevický okres. Vlastivěda moravská. Brno.

Smrž Z., 1975: Enkláva lužického osídlení v oblasti Boskovské brázdě. Studie A[†] Brno III - 3. Praha.

Štřof A., 1985: Přehled nových lokalit a nálezů v Boskovické brázdě. PV 1983.

Versuchsgrabungen auf Hradisko bei Velké Opatovice /Bez. Blansko/. 1 km
südwestlich von Velké Opatovice befindet sich auf dem Rücken der Borotfner Jagdkanzel ein frühgeschicht-
licher Burgwall. Früher wurde er der Jevišovicer Kultur zugeschrieben /Mackerle - Továrek - Vacová
1946, 80/ und vor allem dem hallstattzeitlichen Abschnitt der Entwicklung /Smrž 1975, 38; Nekvasil
1982, 15-16/.

Die Versuchsgrabung im Jahre 1984 sollte den Verlauf der Besiedlung präzisieren. Man hat 2 kleinere
Sonden am SO und NW Umfang des Burgwalles geöffnet. In beiden Sonden wurde eine ungefähr einen
halben Meter mächtige Schicht mit Funden aus der späten Věteřov Kultur erfasst /bereits aus der mittlere-
ren Bronzezeit/, die sich auf Reste der Befestigungsböschung stützte. Die obere Schicht - wiederum unge-
fähr einen halben Meter mächtig - war hallstattzeitlich und enthielt Funde aus HC und HD. In beiden Son-
den waren wieder steinerne Konstruktionselemente der Befestigung erfasst worden, die man jedoch im
Rahmen der Hallstattzeit näher nicht datieren kann. In der Sonde bei dem NW Umfang des Burgwalles wur-
den auch mittelburgwallzeitliche Funde festgestellt.

SONDÁŽ NA PŘEDPOKLÁDANÉM HRADISKU OBORA U BOSKOVIC /okr. Blansko/

Antonín Štřof, Muzeum Boskovice

Na Z okraji Hradního kopce u Boskovic na protáhlém temeni návrší Obora byly zjištěny stopy opevnění
již dříve /Štřof, 1984, 83/. Při prohlídce terénu v zimě 1983/84 byly vypořádány stopy 2 mělkých pří-
kopů, kolmo předělujících na V úzkou šíjí, již je plocha předpokládaného hradiska spojena s ostatním mas-
ivem Hradního kopce. Vnitřní a výraznější příkop u okraje šíje nekončí, ale stáčí se podél J okraje před-
pokládaného hradiska a vytrácí se až na Z svahu.

Ve snaze zjistit a datovat případné osídlení jsme v květnu 1984 otevřeli několik drobnějších sond ve
střední a J části plochy, jedna z nich zčásti protala i příkop při J obvodu. V žádné ze sond nebyl nale-
zen materiál, který by vůbec dovoľoval uvažovat o osídlení plochy.

Literatura:

A. Štřof, 1984: Příspěvek k poznání hradisk v Boskovické brázdě. PV 1982, 82 - 85.

Tastgrabung auf dem vorausgesetzten Burgwall Obora bei Boskovice /Bez.
Blansko/. Auf dem Hradní kopec bei Boskovice in der Flur Obora wurde eine ergebnislose Tastgra-
bung auf der Fläche des vorausgesetzten Burgwalles vorgenommen.

PŘEHLED VÝZKUMU 1984

Vydává :	Archeologický ústav ČSAV, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef Poulík
Redaktoři:	Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová, P. Šindelář, B. Klíma, M. Plaček, J. Svoboda
Na titulním listě:	rekonstrukce vědérka ze slovanského hradiska Břeclav-Pohansko
Tisk:	VH 103 ZO Svazarmu Brno
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	450 kusů - neprodejné